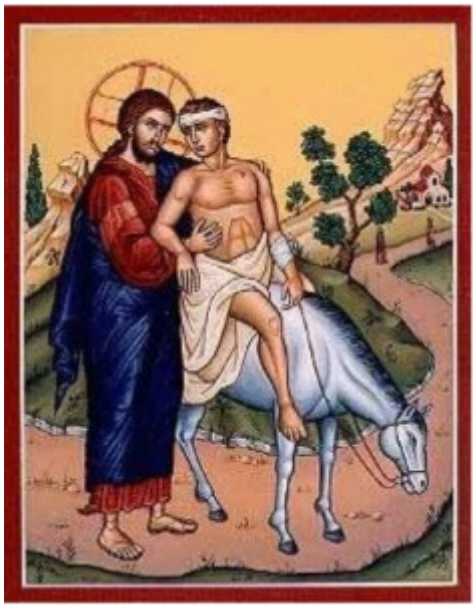
БЛИЖНИЯТ И НЕГОВАТА НРАВСТВЕНА ЦЕННОСТ

За мнозина хора, в това число и наши съвременници, думата „ближен“ си остава с неизяснен смисъл. Действително, нерядко най-близките по природа, по кръв – мъж и жена, родители и деца, братя и сестри си стават не просто чужди, но даже и врагове. А случва се и така, че хора, за чието съществуване до вчера не сме и подозирали, днес влизат в нашия живот и стават най-близките ни хора. Затова въпросът, зададен на Спасителя: „Кой е моят ближен? Кого аз трябва да обичам като самия себе си?“ не е бил случаен.

Въпросът действително е важен за християните. Чрез истинско отношение към човека придобиваме истинско отношение към Бога. Невъзможно е, казват светите отци, да се спасиш, освен чрез ближния.

Въпросът е важен и за нехристияните: нали животът на всеки е една непрестанна върволица от срещи. В това число и със самия себе си.

Задавайки въпроса: *„Кой е моят ближен?“* (Лк. 10:29), законникът като че ли се е опасявал, да не би да обикне хора, които не трябва да обича. Господ му отговаря: сам стани ближен на този, който се нуждае от тебе, а не питай ближен ли ти е той или не. Трябва да гледаме не на лицата на хората, а да обърнем поглед към себе си, към своите сърца, за да не бъдат те хладни и вкаменени, а да бъдат изпълнени с милосърдието на самарянина, с доброжелателство и състрадание. На когото окажем милост, той и ще бъде нашият ближен, независимо от неговата вяра и националност. А тъй като всички хора имат нужда от взаимна помощ, то всички хора трябва да се възприемат като ближни помежду си.

Притчата за милостивия самарянин изпразва статистическото, паспортното, етнографското понятие за „ближния“. От тази минута, когато Христос попитал: *„Кой… ти се вижда да е бил ближен на изпадналия в ръцете на разбойниците?“* (Лк. 10:36), ближен ни става всеки, към когото ние се приближаваме, преодолявайки разстоянието, леността, равнодушието. Съвременните разбойници – това са равнодушието, отдръпването от Бога, отчуждението на хората един от друг. Една от най-големите беди на съвременната цивилизация и на нашето общество – това е човешката разединеност.

Милостивият самарянин станал ближен на човека, нападнат от разбойници. А този нещастник, пребит и ограбен, станал ближен на самарянина. Защото милосърдието, проявявано от нас, е голяма сила, съединяваща хората.

Какъв трябва да бъде истинският ближен, истинският християнин? Първо, той трябва да е

готов да превърже духовните рани, да изслуша, да разбере: „превърза му раните, изливайки елей и вино“ (Лк. 10:34). Второ, да бъде готов да пожертва от своето време заради нуждаещия се: *„след това го качи на добичето си, откара го в странoприемницата и се погрижи за него“* (Лк. 10:34). И трето, да бъде готов да пожертва от своите средства за тази цел: *„а на другия ден, като си заминаваше, извади два динария, даде на съдържателя и му рече: погрижи се за него; и, ако потрошиш нещо повече, на връщане аз ще ти заплатя“* (Лк. 10:35).

От християнска гледна точка щом всички хора са сътворени от Бога и за тяхното изкупление и спасение проля кръвта Си въплътеният Единороден Божи Син, тогава те са братя помежду си и ближни един на друг. Хората, незапознати с християнското учение, смятат за свои ближни членовете на семейството си, родните и приятелите си. Останалите хора считат за чужди. Хора с по-развито народностно самосъзнание смятат за свои ближни всички свои сънародници, ако не са във вражда с някои от тях. Евреите преди Христа считали за свои ближни само своите сънародници, а по-късно донякъде и прозелитите – онези чужденци, които били възприели тяхната вяра. Този възглед бил окончателно установен и санкциониран от Талмуда. Християните пък трябва да мислят иначе: „ближен“ – това е всеки страдащ, всеки в нужда, независимо от това към коя нация, племе или религиозна община принадлежи. По такъв начин „ближни“ могат да бъдат и много далечни хора, например хората, страдащи от глад, преследвания, бедност, болести в далечна Африка. Човек е този, за когото другите хора за ближни, колкото и далече да се намират те. Поради Божия образ в човека, Бог е по-близо до всеки човек, отколкото събратята по човечество. Бог е по-близо в щастието и радостта, Бог е по-близо в болката, Бог е вътре в човека – по-близо няма накъде. Самарянинът е помогнал, а Бог е бил в страдалеца, и когато нещастникът оздравял, Бог останал на пътя лежащ, останал на Голгота. Всеки човек е наш ближен: идващият по пътя, нападащият на пътя, помагащият по пътя. Бог е вътре в нас, Той ни казва: ближен е другият, равен на Бога, равен на тебе и в същото време различен от тебе дотолкова, че да го обичаш, както обичаш Бога.

Автор: Свещ. Йоан Карамихалев

Източник: Записки по Православна християнска етика